

Üstadımızın müteşabih hadislerin tevillerinde zahiri bırakıp batınılığe yol açtığını söyleyenlere nasıl cevap verebiliriz? Örneğin, eşşeğe şimendifer demesi gibi... (Merkebi sadece eşşek olarak algılayan dar akıllıların itirazları)

Batinilik akımı, Kur'an ve sünnetin zahir ve muhkem hükümlerini incitmek ve inkar etmek üzere kurulmuş sapkın bir firkadır. Halbuki ayet ve hadislerin zahir ve muhkem yönünden başka, bir de batini ve işari yönleri vardır. Bu husus hadiste şu şekilde beyan ediliyor:

“Her bir âyetin mânâ mertebeleri vardır; zâhirî (açık), bâtinî (açık ve görünür mânâsının içindeki, ehlinin anlayabileceği mânâ), haddi (kapsamı) ve muttala'ı (anlam çerçevesi) vardır. Bu dört mânâ tabakasından herbirinin de fûrûatı (detayları), işaretleri, dalları ve ayrıntıları vardır.”(1)

İşte hadisin tarif ettiği üzere ayet ve hadislerin zahirini ve muhakem kısmını incitmeden ve inkar etmeden, işari ve batini yönlerini şerh ve tabir etmek, bütün İslam alimlerinin ittifakla kabul ettiği bir usuldür. Hal böyle iken, manası kapalı olan müteşabih hadislerin hakiki manalarını tevil ve tabir yolu ile izah ve şerh etmek, batinitik değil tefsir ilmi sınıfındandır. Bu hakikatleri ve usulleri bilmeyen ihatasız adamlar, tefsir ilmi ile Hurufilik ilmini aynı kefeye koyuyorlar.

Hatta müteşabih ayet ve hadisleri zahiri üstüne vermekte ciddi imani ve fikri riskler vardır. Mesela **“Allah arşa istiva etti”** ayetinde ki istiva terimini zahiri üzere anlamak küfür olur. Zira istiva, yani oturmak terimi mekan ve zaman mefhumunu akla getiriyor; halbuki Allah zaman ve mekandan münezzehtir. Öyle ise istiva teriminden kast edilen mana Allah'ın mahlukat üstündeki tasarruf ve hükümleridir. Buna benzer yüzlerce ve binlerce ayet hadisler vardır ki, bunların zahirleri murat değil, işaret ettikleri batini ve işari manalar muraddır. Tabi manası açık ve zahir olmayan ayet ve hadislere işari ve batini mana vermek keyfi değil belli bir usul ve ilmi çerçeve içindedir. Üstad Hazretlerinin bu gibi hadislere getirmiş olduğu bütün yorum ve tevillerin hepsi Ehl-i sünnet usulüne uygun ve mutabık tevil ve yorumlardır.

Özellikle ahir zaman, Deccal ve mehdi gibi kavramlara işaret eden hadisler, müteşabih olup manası kapalı olduğu için yoruma muhtaç hadislerdir. Yoksa bu gibi

hadisleri olduğu gibi kabul etmek, hurafeye kapı açmak ve Allah'ın adetlerine zıt hareket etmek olur ki, bundan en çok İslam düşmanları istifade ediyor. Cahil ve avam güruhun ayet ve hadisleri zahire hamletmesi önemli bir hurafe kaynağıdır.

(1) bk. Ebû Yâ'lâ, *el-Müsned* 9:287; *et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat* 1:236.